

KMETOVALEC.

Ilustrovan gospodarski list.

Uradno glasilo

Kmetijske družbe za Slovenijo.

»Kmetovalec« izhaja 15. in zadnji dan v mesecu ter stane 16 K na leto. Posamezna številka stane 80 v.

Udje Kmetijske družbe za Slovenijo dobivajo list brezplačno.

Inserati (oznanila) se zaračunajo po nastopnih cenah: Inserat na vsi strani 600 K, na $\frac{1}{2}$ strani 300 K, na $\frac{1}{3}$ strani 150 K, na $\frac{1}{6}$ strani 100 K, na $\frac{1}{12}$ strani 50 K in na $\frac{1}{24}$ strani 25 K. Vsaka vrsta v »Malih naznanilih« stane 2 K.

Urejuje inž. Rado Lah; založba Kmetijske družbe za Slovenijo; tisk J. Blasnika naslednikov.

Vsa pisma, naročila in reklamacije je pošiljati Kmetijski družbi za Slovenijo v Ljubljani, Turjaški trg št. 3. — Ponatisi iz »Kmetovalca« so dovoljeni le tedaj, če se navede vir.

Št. 14. Ljubljana, 31. julija 1920. Letnik XXXVII.

Obseg: Apneni dušik. — Bosanska češplja. — Protialkoholno gibanje in vlnogradništvo. — Popis krmil in njih krmilni učinek. — Vprašanja in odgovori. — Kmetijske novice. — Uradne vesti. — Inserati. — Družbene vesti. — Konjerejec: Šepavost pri konjih. — Pritisk komatov in vprege. — Pomen pašništva za našo konjerejo.

Apneni dušik.

V sedanjem času je vsled nizke vrednosti naše valute težko dobavljati blago iz zunanjih držav. Zareditega si moramo pomagati samo s tistimi sirovinami, ki so na razpolaganje v naših državah. Kakor najboljše dušičnato gnojilo je znan čilski soliter. Tega smo pred vojno dobivali iz Amerike; sedaj nam je ta vir vsahnil. Drugo najbolj znano gnojilo je amonijev sulfat, ki smo ga v velikih množinah doma proizvajali s pomočjo žveplene kisline in premoga, ki ga pa sedaj primanjkuje. Edino dušičnato gnojilo, ki nam je še na razpolaganje, je *apneni dušik*.

To umetno gnojilo se proizvaja iz prostega dušika, ki se nahaja v zraku, ter iz apnenega karbida. Kako se ta dela, o tem je »Kmetovalec« že svoječasno natančno poročal. Apneni dušik je zmes različnih snovi in obstoji v prvi vrsti iz apnenega cianamida, ki veže dušik, dalje iz apna in ogljika. K tem se pridruži še nekoliko manj važnih sestavin, ki znajo rastlinam vendarle škodovati, ako se nahajajo v večji množini v tem gnojilu.

Apneni dušik je črn, fino zmlet prah, ki ga dobivamo v kositrastih posodah, da ne pride v dotiko z zrakom in vodo. Da se ne pokvari, moramo ga držati v suhih, zračnih in ne pretopljenih prostorih. Da se pri trosenju preveč ne praši, ga pripravijo z vodo in z oljem tako, da se lažje z njim dela. Tak, ki ni razmešan z vodo in oljem, vsebuje 19 do 21 %, pripravljen pa le 15 do 16 % dušika.

Apnenega dušika, dokler je še nerazkrojen, rastlina ne more uporabiti za hrano, ampak najprej se ta

mora izpremeniti v zemlji v amoniak in soliter, kateri slednji je rastlinam skoro edina dušičnata hrana. V težkih zemljah se izpremeni preje v to hranilo nego v peščeni lahki prsti, zaradi česar ga z boljšim uspehom rabimo za močne zemlje. Pa vendar so tudi druge navadne zemlje, izvzemši močvirnate in kisle, zelo hvaležne za gnojenje z njim. Razen z dušikom deluje apneni dušik tudi z množino prostega apna, ki pospešuje razkranje dušičnatih gnojil, na drugi strani je pa tudi apno samo dobro hranilo za rastline. Nadajni učinek dušičnatega apna obstoji v tem, da zatira plevel s svojo jedkostjo in deloma s tem, da ojači rastline, ki hitro rasejo in istega zaduše.

Kako gnojimo z apnenim dušikom?

Apneni dušik je zelo jedko in nevarno gnojilo, zaradi česar moramo biti pri trosenju istega na njivi previdni, kajti škoduje očesu, kakortudi žlezam v nosu, ustih in goltancu. Dobro je rabiti pri takem delu očala, kakor jih imajo avtomobilisti, ki branijo prahu, da ne pride v oči. Usta in nos se zaveže s kako ruto, ki dopusti dihanje, a prahu ne pusti skozi. Trositi je treba tako, da se napravlja čim manj prahu. Ob vetru ne smemo gnojiti z njim. Dobro je tudi pred trosenjem zmešati ga z zemljo, da manj praši. Ko gnojimo po vrhu setve, naj se to zgodi le ob suhem vremenu, ko so rastline suhe in ne orosene, drugače požge jedkost nežna peresa in rastline potrebujejo več časa, preden se zopet opomorejo. Ako smo pa zamudili pravi čas gnojenja, potem rajše malo počakajmo, da se rastline toliko okrepcajo, da jim to gnojilo ne more več škodovati. (Dalje prihodnjic.)

Bosanska češplja.

Bosanska češplja in „pekmez“, to je češpljeva mezga, ste gotovo tudi v Sloveniji dobro znani. Često se vidi po mestnih trgovinah suhe bosanske češplje ali pa predelane v „pekmez“. Suhe češplje kakortudi „pekmez“ vsebujejo veliko hranilno vrednost, kar je bilo osobito med svetovno vojno izredne važnosti za prehrano našega in tujega prebivalstva. Razentega se dobiva od bosanske češplje glasovita slivovka.

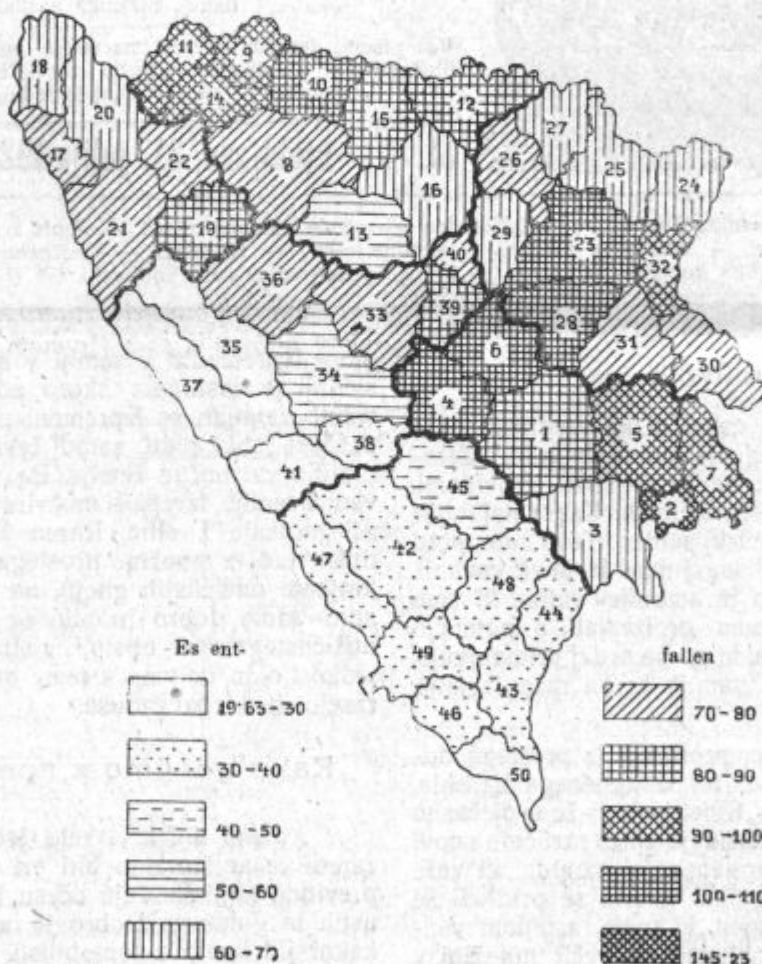
Bosanska modra češplja, zvana „požegača“ (*Prunus domestica L.*), donešena je iz Male Azije, a njena kultura se je brzo širila po Bosni, Srbiji in sosednji Slavoniji. — V Bosni so izrazito češpljarski kraji Posavina, Podrinje (Drina se izteka v Savo in dela mejo med Bosno in Srbijo) in neki kraji okoli reke Bosne in njene pritočice Spreče; tudi po drugih krajih je

videti lepe in velike nasade češpelj. S češpljo je sedaj v Bosni okroglo 40.000 hektarjev zemljišča zasajenega. Podoba 11. grafično predstavlja, kako je gojenje češplje v Bosni razširjeno.

Sama kultura češplje je zelo enostavna. Drevesca se navadno sade na gosto, to velja osobito pri starih nasadih. Naprednejši kmetovalci obračajo svojim novim nasadom češpelj večjo pažnjo. Ako se češpljam ne more redno gnojiti, tedaj se nasad jeseni globokeje preorje, a spomladi še enkrat plitkeje in poseje z okopavinami, navadno s koruzo v vrstah, in sicer v vsako tretjo brazdo. Kjer je nasad gost, tam se po obiranju spuste svinje, da zemljo prerijejo. Mnogi belijo debla z apnom, suhe veje pa odstranijo. Največji in najboljši nasad češpelj v Bosni ima gospa Draginja S. Kojdić v Bodežištu pri Brčki na Savi. Velikost mu je približno 35 hektarjev.

Pregledna karta
o gojitvi češpelj v Bosni in Hercegovini.
(Podoba 11.)

- Okraj:
1. Sarajevo
 2. Cajnica
 3. Foča
 4. Fojnica
 5. Rogatica
 6. Visoko
 7. Višegrad
 8. Banjaluka
 9. Dubica
 10. Gradiška
 11. Novi
 12. Derventa
 13. K. Varoš
 14. Prijedor
 15. Prnjavor
 16. Tešanj
 17. Bihač
 18. Cazin
 19. Ključ
 20. Krupa
 21. Petrovac
 22. S. Most
 23. D. Tuzla
 24. Bjelina
 25. Brčka
 26. Gračanica

- Okraj:
27. Gradačac
 28. Kladanj
 29. Maglaj
 30. Srebrenica
 31. Vlasenica
 32. Zvornik
 33. Travnik
 34. Bugojno
 35. Glamoč
 36. Jajce
 37. Livno
 38. Prozor
 39. Zenica
 40. Žepče
 41. V. Vakuf
 42. Županjac
 43. Mostar
 44. Bileća
 45. Gacko
 46. Konjica
 47. Ljubinje
 48. Ljubuški
 49. Nevesinje
 50. Stolac
 51. Trebinje

kilogramov češpelj pride na osebo, ki se bavi s kmetijstvom.

Plod češplje se večinoma suši; razentega se iz njega žge glasovita bosanska slivovka in kuha „pekmez“ ali češpljeva mezga. Male količine se izvozijo v svežem stanju.

Češplje se suše, ko so popolnoma zrele, to je navadno okrog 5. septembra. Za sušenje se rabijo navadne domače sušilnice, ki jih v Bosni imenujejo „pušnica“ in jih kmetovalec sam zgradi. To so na-

vadne spletene sobice, ometane z ilovico; ali pa so stene izdelane iz presne, torej nežgane opeke, v Bosni zvane „čerpč“. Sušilnice se grade za 4, 8, 12, 16, pa tudi za 32, 48 in še več les. Najnavadnejše so za 8 les. Pod lesami so peči iz zemlje (ilovice, presne opeke), a kuri se z drvami. Lese so dolge 2 in široke 1·15 meter ter so lesene in pletene iz vrbinega ali leskovega šibovja. Cela taka sušilnica je bila pred

vojno vredna približno 220 kron. Kmet jo je pa sam zgradil, kupiti je moral samo nekoliko žrebljev in malenkost železja. Pred vojno je bilo v celi Bosni okroglo 29.000 sušilnic z 190.000 lesami. Če bi se vse te sušilnice stavile v četverkot, zavzele bi prostor 37 hektarjev, a na vse lese bi se moglo naložiti surovih češpelj za 712 vagonov. Da se dobi 100 kg suhih češpelj, je treba 400 kg surovih. Osušene češplje se nekaj časa hranijo v zračnih lesenih prostorih, pozneje se jih pa spravi na trg, kjer jih kupijo trgovci in jih spravijo v lesena skladišča. Tu se jih na posebnih rešetih sortira po velikosti ter jih napolni v enako velike (egalizirane) vreče po 90 kg ali se jih naloži v zaboje po 5, 12 1/2, oziroma 25 kg ter jih izvozi. Nakladanje v zaboje se vrši po francoskem načinu, po katerem se češplje sterilizira (razkuži) s suhim, toplim zrakom ali z vročo paro. Ta način priprave imenujemo „etuviranje“. Češplje se etuvira v to svrhu, da ostanejo trpežne in da dobijo lepšo svetločrno barvo. Etuviranje z vročo paro (francoski način) je prikladnejše in boljše, nego ono od bivše bosanske vlade patentirano etuviranje s toplim, suhim zrakom.

Še v večji meri se iz češpelj kuha „pekmez“ (mezga), ki zaradi svoje izborne kakovosti uživa svetoven glas. Pekmez proizvajajo trgovci iz češpelj, kupljenih od kmetov. To podelavanje se vrši na debelo; posamezni podjetnik skuha 5—30 vagonov pekmeza, Tretji način podelovanja češpelj je kuhanje ali kakor Bosanec pravi: „pečenje“ rakije, „šlivovice“. To se vrši na drobno in na debelo. Bosanska „šlivovica“ je dobro znana.

Statistične podatke o izvozu suhih sliv nudi sledeči pregled:

Izvozilo se je leta:	Vagonov
1900	1677
1901	1551
1902	2373
1903	1414
1904	4275
1905	510
1906	2752
1907	508
1908	3694
1909	251
1910	793
1911	1098
1912	130
1913	2560
1914	1920
1915	2987
1916	783
1917	1407
1918	3000
1919	—

Vagon se razume po 10.000 kg.

Pekmeza se proizvaja letno povprečno okroglo 240 vagonov.

Izprva se suhi češplji ni obračalo toliko pažnje, kajti ta ni bila nikako trgovsko blago; sušila se je samo za domačo porabo. Iz Bosne se je pričela suha češplja izvažati l. 1856. Cena ji je bila že takrat 4 dukate, t. j. okoli 23 goldinarjev za 128 kg (to je 100 ok ali jeden „tovar“), postavljeno na savsko obalo. Od tukaj je šla suha češplja z ladjo do Siska, od tam do Zidanega mostu z vozovi, in naprej z novo otvorenjo južno železnico v Trst. Od l. 1880. do l. 1890. je šla češplja iz Bosne in Srbije v Budimpešto in od tam potom trgovcev dalje v svet, a po l. 1890. so trgovci iz Nemčije sami začeli prihajati ponjo v Bosno. Tedaj je bila te vrste trgovina v najboljšem teku. Toda av-

stro-ogrska uprava je kmalu prišla na to, da tiči v tem najboljši vir narodnega gospodarstva v Bosni. Ker je na vsak način iz nacionalno-političnih razlogov hotela preprečiti, da bi se domači jugoslovanski trgovci pri tej trgovini gmočno utrdili, zato je na zvit način izročila vso trgovino s suhimi češpljami židovskim bankam. Vsled tega ni danes v Bosni niti enega trgovca, ki bi bil obogatel s to kupčijo, pač pa se najdejo mnogi, ki so pri tem izgubili vse in so se morali poprijeti drugega posla.

Glavno mesto za trgovino s češpljami v Bosni je Brčko, mesto na Savi s približno 7000 prebivalci. Nadalnja važna trgovska mesta so: Tuzla, Doboj, Tešanj, Granačica in Šamac.

Zaradi ureditve trgovine s suhimi češpljami in pekmezom, kakortudi da se ohrani dober glas te plodnosne kupčije, so se ustanovile posebne komisije, katerih poslovanje je urejeno s posebno naredbo. Glasom te imajo komisije nalogo paziti, da pride na trg in da se izvozi samo dobro osušena zdrava češplja in pekmez. Ugoden vpliv delovanja takih komisij ni izostal, kar najbolje dokazuje dobro ime, katerega uživajo naši pridelki na svetovnih tržiščih.

Ljubomir Stjepanović,
kmetijski svetnik v ministrstvu za kmetijstvo.

Protialkoholno gibanje in vinogradništvo.

(Dalje in konec.)

Vse to potrjujejo znanstveniki in večji del zdravnikov uporabljajo to z uspehom. V tej tretji zmerni, pa stvarni struji so preroki, katerim se naj največ verjame. Bolehavi čmerneži ali škrtavi skopuhi sicer navadno povdarjajo le slabe strani alkohola, zdravi in čili veseljaki hvalijo nepristransko tudi dobre.

Kaj pa reče praksa? Smelo trdim, da je ravno vinogradništvo najboljšo sredstvo proti izrodnom alkoholizmu. Ravno v vinskih krajih se najde razmeroma najmanj izrazitih alkoholikov. Čvrste, zdrave postave in veseli temperament n. pr. Bizeljancev, ki so včasih tudi v „ročkah“, pa vendar dosežejo poprečno lepo starost, so vendar bolje izpričevalo nego čmerna, zelena suhost prezagrizenih abstinentov. Marsikateri mož blizu 80 let, ki je popil v svojem življenju že precej meric dobrega, pristnega vina, je čil kakor kak mladenič, v posmeh teorijam. Imel sem svojčas priliko piti vino pa celo tudi tamošnje lahko rakije ob bulgarski obali Donave z nad stoletnimi starci. Tem ni alkohol izpodjedel življenja, prej jim ga je v zvezi s splošno zmernostjo in preprostostjo življenja vobče podaljšal. Poznal sem pa mnogo ljudi, ki so, čeravno abstinenti, umrli v mlajših letih na boleznih, katere se rade štejejo med posledice alkohola.

Nočem zagovarjati grdo, brezmiselno pijančevanje, potegujem se le za resnico in pravico kot človekoljub in ker mi je mar tudi za gospodarski blagor naše domovine, za vinogradništvo, kot lepe, važne in koristne gospodarske panoge.

Tudi vsi zmerni antialkoholiki „temperenclerji“, naj bi zagovarjali vinogradništvo, da se med ljudstvo ne vtepe kako huje zlo nego je alkohol v vinu.

I. Bele.

Popis krmil in njih krmilni učinek.

1. Okopavine. Tu sem prištevamo gomolje krompirja, pese, repe in korenja, ki tvorijo v naših krajih za krmiljenje prasičev glavno pičo. Omenjena krmila obstoje po pretežni večini iz vode in skroba, a vsebujejo majhne množine tudi apna in fosforove kisline. Izmed naštetih gomoljev zavzema *krompir* prvo mesto. Ta naj se poklada prasičem vedno parjen ali pa kuhan. To pa zato, ker vsebuje krompir strup „solanin“, ki povzroča v prebavilih nekako vnetje. S kuhanjem zmanjšamo strupeni učinek „solanina“. Ako je v zgodnji pomladi krompir pognal poganjke, se morajo isti odstraniti, ker vsebujejo primeroma velike množine „solanina“.

Krompir je najvažnejše krmilo za prasiče, ker vsebuje velike množine skroba (šterke,) ki je prebavljiv, kakor čista skrobova moka. Pri pokladanju večje množine krompirja se priporoča dodatek majhnih množin živinske soli.

O kuhanju in parjenju ostalih okopavin se mnenja strokovnjakov precej križajo. Eni priporočajo surovo pokladanje pese, repe in korenja, dočim drugi zopet svetujejo parjenje ali kuhanje omenjenih okopavin. Brez dvoma je pa dokazano, da pokladanje omenjenih okopavin v surovem stanju zelo prija prasičem in je tudi bolj racionalno.

Ker vsebujejo okopavine le majhne množine apna in fosforove kisline, je neobhodno potrebno, da se pri taki piči poklada tudi klajno apno in fosforovo kislino v obliki zrnate piče.

2. Zrnata krmila.

a. *Žita*. Vsa zrna naših žitnih vrst vsebujejo le majhne množine apna, nasprotno pa so zelo bogate na fosforovi kislini. Zrnata piča naj se poklada odraslim prasičem vedno zdrobljena ali vsaj namočena.

Med vsemi vrstami žit je prasičem najpriljubnejši *ječmen* v zvezi s krompirjem in posnetim mlekom. Slanina, tako krmiljenih prasičev, je čisto bela in pečenka najokusnejša. Ječmen je tudi za doječe svinje najboljše tečno krmilo, ker vpliva na dobroto in množino mleka, ki je za dober razvoj pujskov neobhodno potrebno.

(Dalje prihodnjic.)

VPRAŠANJA in ODGOVORI.

Na vsa kmetijsko, gospodarska vprašanja, ki dohajajo na Slov. kmetijsko društvo kranjsko ali na uredništvo „Kmetovalca“ se načelno odgovarja le v „Kmetovalcu“. Odgovori, ki so splošno poučni, se uvrste med „Vprašanja in odgovore“, na ostala vprašanja se pa odgovarja pisмено, če je priložena znakma za odgovor. Odgovarja se edinele na vprašanja, ki so podpisana s celim imenom; brezimna vprašanja ali taka, ki so zaznamovana le s začetnimi črkami, se vržejo v koš. V „Kmetovalcu“ se pri vprašanju nikdar ne natise vprašalčevega imena, ampak vedno le pričetne črke imena in kraja. Redno se v vsaki številki odgovori le na tista vprašanja, ki so prišla vsaj 4 dni pred izdajo lista; na pozneje došla vprašanja se odgovori v prihodnji številki. *Kdor takoj želi odgovora na kako kmetijsko - gospodarsko vprašanje, mora priložiti znakmo za odgovor. Na vprašanja, ki niso kmetijsko - gospodarska, se ne odgovarja v „Kmetovalcu“, ampak le pisмено, če je pismu priložena I K v znakmah kot prispevek k družbenemu pokojninskemu zakladu. Zaduje zlasti velja za pravne odgovore, ki seveda morejo biti le splošne vsebine, kajti uredništvo ne more poznati vsak, včasih zelo važnih okoliščin in zato za take odgovore ne prevzame nikakega jamstva.*

Vprašanje 59. Kako popravim vinski sod, ki ima duh po plesnobi? (J. K. v L.)

Odgovor: Sod postane plesniv, če ni bil nič ali premalo zažveplan, zlasti če je ležal odprt na vlažnem kraju. Plesnoba soda pa je lahko različna. Če je sod znotraj na površju nekoliko siv, se dá plesnoba še lahko osnažiti. Bolj neprijetno je, če je plesnoba prodrla že v

les, tako da je les rumen ali črn. V takem slučaju je treba velike previdnosti. Če se pa plesnoba že preveč globoko urine v les, potem takega soda sploh ni več mogoče popraviti. Plesniv sod se mora vsekako odpreti; če nima vratice, se odzame dno. Potem se s suho krtačo ali cunjko kolikor mogoče vsa plesnoba odstrani. Če je sod samo na površju, torej le malo plesniv, pojde to lahko, če je pa šla plesnoba že nekoliko v les, ga je treba postrgati s kako strguljo, in sicer tako globoko, da se pride do popolnoma zdravega in čvrstega lesa. Šele potem se sod z ostró krtačo in s hladno vodo dobro opere, zabije in dobro izpari a i pa s sodo in s kropom tako zakuha, kakor nova posoda. Namesto sode se tudi vzame v tem slučaju jedki natron (3—5 %), ki je boljši. Sod se potem z vrelo in nato z mrzlo vodo opere in se moker sod močno zažvepla (na 10 hl 1½ — 2 žveplena traka) ter se zabije. Čez nekaj dni se sod zopet odpre, še enkrat pomije ter — če se ne rabi takoj — šele potem, ko se je posušil, na navaden način zažvepla. Še bolje pa je plesniv sod na že popisan način najprej s *klorom* razkužiti in šele potem odpreti, ostrgati, zakuhati in žveplati, kakor je bilo ravnokar popisano. S.

Vprašanje 60. Ali ima deteljni drobir toliko hranilnih snovi v sebi, da bi se ga izplačalo krmiti prasičem? (F. S. v R.)

Odgovor: Znano je, da je mlada detelja izvrstno krmilo za prasiče. Posebno dobro se počutijo prasiči na taki paši in se hitro rede. Na Nemškem imajo posestva, kjer je poletna reja prasičev na deteljiščih že splošno vpeljana. Prasičem prija mlada detelja, ker je tečna in lahko prebavna, je bogata na beljakovinah in skrobu ter je razentega okusna in sočna. Vsled tega tudi suha detelja ni brez pomena za prasiče, posebno še v takih časih, kakor so sedanjí. Četudi suha krma v splošnem ne velja za prasičji želodec, ker je pretirna, preobila na suhi vlaknini in vsled tega težko prebavljiva, se da vendar tudi suha krma rabiti za prasičjo klajo, če je pripravne kakovosti in prav pripravljena. Porabiti se jo da prav dobro, če se jo meša med kuhano korenstvo. Še tečnejši kakor detelja je pa deteljni drobir, ki obstoja iz samega drobnega lističja in cvetja. Ker je tečnost predvsem zavisna od beljakovin in zlasti v tem slučaju tudi od množine skroba, oziroma sladkorja, naj omenimo samo sledeče številka: Krompir vsebuje povprečno 1.1% beljakovin in 18.9% skroba, pšenični otrobi vsebujejo povprečno 11% beljakovin in 37.1% skroba, dom. detelja vsebuje povprečno 8.5% beljakovin in 26.—% skroba. Te številke nam dovolj jasno povedo, kako tečna je detelja v primeri s krompirjem in pšeničnimi otrobi. Pri pokladanju navedene suhe piče je seveda važno, da se prav pripravi. Priporočamo Vam, da poparite deteljni drobir v pripravní posodi, najbolje za vsak dan sproti. Zgodi naj se to zvečer in posoda pokrije, da se čez noč krma greje in mehča. Drugo jutro in čez dan pa krmite ta poparjeni drobir s kuhanim korenstvom. Po drugih krajih krmijo prasiče redno tudi z ajdovimi in ovsenimi plevami, ki jih primešajo drugi piči. To pokladanje vpliva ugodno celo na prebavo in krmila, ki jih pri nas zametujemo in se na ta način prav dobro izkoristijo. Seveda je treba tudi te pleve popariti in zmehčati, da bolj zaležejo. P—j.

Vprašanje 61. Krava, ki je dobro krmljena, se redno vsake tri tedne poja, a vendar ne ostane breja. Pri tem pa hujša. Zakaj se navzlic pojanju krava ne ubreji in zakaj hujša? (O. L. v S.)

Odgovor: Vaša krava je brčkone bolna na spolovilih in utegne imeti kužno vnetje spolovil ali kako bolezen na jajčičku. V 14. številki lanskega »Kmetovalca« je izšel daljši spis o tej kužni bolezni, ki nastopa v zadnjih letih precej pogosto v naših krajih. Mogoče pa, da je to tudi kaka druga bolezen. Na vsak način Vam svetujemo, da pokličite bližnjega živinozdravnika, ki bo žival preiskal in Vam bo dal navodila za zdravljenje. P-j.

Vprašanje 62. Koliko naj se vzame na 1 ha obdelane zemlje kostnega superfosfata in koliko apnenega dušika za pšenico, rž, ječmen, koruzo in travnike? (A. K. na C.)

Odgovor: Na 1 ha obdelane zemlje se rabi kostnega superfosfata za pšenico, rž, in travnike 150—200 kg, za oves in ječmen 200—250 kg, in za krompir ter koruzo 150—200 kg. Kostni superfosfat naj se trosi 1—2 tedna pred setvijo, nakar se ga naj podvleče. Z apnenim dušikom se pa gnoji na ha ozimini 100—150 kg, katero množino je najbolje raztrositi dvakrat. Ena tretjina do 1/2 se trosi že jeseni pred setvijo, ki naj se jo podvleče. Ostanek se pa trosi pri počivajoči vegetaciji, kot naglavno gnojilo, takoj po končani zimi. Jara setev (to je koruza, ječmen in oves) dobiva apneni dušik vedno kolikor mogoče zgodaj, ki se istotako podvleče. Na 1 ha se rabi 150—200 kg apnenega dušika. Krompirju se gnoji 150—200 kg apnenega dušika. Travniki in pašniki dobivajo apneni dušik v pozni jeseni, tik pred zimo 100—120 kg. Tudi na travnikih se priporoča, da se apneni dušik podvleče. Na pašnikih, na katere se je trosil apneni dušik, se ne sme pasti živina vsaj 1 teden. Apneni dušik in kostni superfosfat se morata trositi vsak zase, in sicer v presledkih vsaj 3 tednov, ker je mešanje istih, z ozirom na kemijsko vsebino, škodljivo. Na taka in slična vprašanja smo že obilokrat odgovorili in so opetovana taka vprašanja le znamenje, da se »Kmetovalca« sploh ne čita. Uredništvu, kakor tudi staviteljem vprašanj bi bilo veliko dela, časa in denarja prihranjenega, ako bi si vsak naročnik shranil vsako številko »Kmetovalca« in ob koncu leta dal iste vezati. Tako bi imeli posestniki pri roki knjigo, v kateri bi lahko našli na marsikatero vprašanje tudi takoj odgovor. P-j.

KMETIJSKE NOVICE.

Žveplalni traki. Žveplo se v kletarstvu ne more pogrešati; kakor znano, se rabi v prvi vrsti za konzerviranje sodov. Tako žveplo pa ne sme vsebovati primesi, ki bi bile zdravju škodljive. Vinogradniki naj bi torej kupovali žveplalne trake za kletarstvo le od tvornic, ki so v tem pogledu zanesljive. V tem oziru je dandanes potrebno tem večje opreznosti, ker se sedaj vse ponareja in tudi nekatere tvornice pri izdelovanju svojih predmetov niso povsem zanesljive. Pred kratkim se je dogodilo, da je obolela oseba, ki je žveplala sode. Preizkušnja je dognala, da so žveplalni traki, ki jih je rabila dotična oseba, vsebovali *arsen*. Pred porabo takih žveplalnih trakov se mora svariti. Dotični žveplalni traki so došli od sicer zanesljive tvrdke Anton Eichler na Dunaju. Vinogradnikom se priporoča, da naročajo žveplalne trake od tvornic, katerih izdelki so preizkušeni v državnih preizkuševalnih zavodih v Sloveniji. Naslove teh tvornic je poizvedeti v drž. preizkuševalnih zavodih v Ljubljani in v Mariboru pri drž. vinarskih organih in pri Kmetijski družbi.

V gospodinjiski tečaj za ljudskošolske učiteljice v Marjanišču, ki traja od 19. julija do 22. avgusta, so bile sprejete sledeče gg. učiteljice:

Ahačič Josipina, Dragatuš; Kratnar Marija, Kamnik; Rogl Slavka, Boštanj; Vencajz Slavica, Ljubljana; Štrumbelj Pavla, Gor. Sušice; Dokler Marija, Trbovlje — Voda; Brišnik Ana, Orlavas, p. Vransko; Klun Nežika, Kuželj ob Kolpi; Nadler Nežika, Ribnica; Sušnik Franja, Iškavas; Divjak Marija, Dob; Bukovec Ljudmila, Črnomelj; Vardjan Amalija, Metlika; Pirkovič Roza, Kostanjevica; Šeme Helena, Polica; S. Ignacija Kerin, Šmihel, p. Novomesto.

Kmetijskega tečaja na Grmu, ki traja od 19. julija do 15. avgusta, se udeležujejo sledeči gg. učitelji:

Kosin Miroslav, nadučitelj, Igavas pri Cerknici; Barle Konrad, nadučitelj, Metlika; Mikolič Ludovik, učitelj, Črnomelj; Peterlin Alojzij, nadučitelj, Kočevje; Rostohar Karol, nadučitelj, Cerklje; Grčar Tit, nadučitelj, Tržšče; Jevnikar Lovro, nadučitelj, Št. Vid pri Zatični; Klanšek Vinko, nadučitelj, Trebelno; Dermelj Mirko, nadučitelj, Višnja gora; Slabšak Julij, nadučitelj, Moste pri Ljubljani; Primožič Ivan, nadučitelj, Mekinje pri Kamniku; Rupret Vinko, učitelj, Zalog pri Ljubljani; Kočevar Franc, nadučitelj, Birčna vas; Koželj Ludovik, nadučitelj, Št. Peter pri Novem mestu; Degnal Ciril, nadučitelj, Dvor, p. Straža; Kozelj Alojzij, učitelj, Bled.

Začasna delavska zavarovalnica zoper nezgode v Ljubljani je podaljšala rok za predložitev proračunov za I. polletje 1920. za en mesec, ker je v pripravi izprememba zakona glede višine vračunljivih delavskih zasluzkov. Proračuni se bodo razposlali strankam koncem julija in se morajo predložiti najkasneje do 14. avgusta 1920. Samoobsebi umevno se bodo zamudne obresti predpisovale šele za čas od 15. avgusta 1920. naprej.

Društvo slovenskih absolventov kmetijskih šol v Ljubljani. Na občnem zboru, ki se je vršil 29. t. m., so bili izvoljeni v načelnštvo: Ivan Pipan, posestnik v Vižmarjih načelnikom, Anton Pevc mlekarski inštruktor pri poverjeništvu za kmetijstvo v Ljubljani podnačelnikom, Anton Čotar, blagajnikom in Vinko Metlikovič tajnikom. Društvo ima svoj sedež v Ljubljani, Podturn št. 5. V bodočnosti se bodo vršili občni zbori načeloma na kmetijskih šolah ali vzornih posestvih. — Začasno se delo društva osredotoči v pridobivanju novih udov. — Društvo misli v to svrhu prirediti poučni izlet na kmetijske šole na Štajersko in Koroško 6—8 sept. t. l. Vsled tega naj se oni, ki se izleta udeležijo, čimpreje prijavijo. — Vsi absolventi kmetijskih šol in gospodarskih tečajev ter absolventke gospodinjinskih šol in tečajev so dolžni pristopiti kot redni udje k društvu. Vsak razumnejši kmetijski posestnik in posestnica pa kot podporni udje. — Čim se število udov zviša na vsaj 2000, bo društvo začelo z izdajanjem lastnega (perijodično izhajajočega) strokovnega glasila; dotlej pa naj se vsak društvenik naroči na »Kmetovalca«, ki bo prinašal društvene objave. — Vse dopise in udnino 12 K letno naj se pošlje na naslov društva. Dobrodošla so tudi preplačila kot prispevki za tiskovni sklad društva. Združimo sile in delajmo vsi za hitri napredek slovenskega kmetijstva! Odbor.

Škropljenje grozdja proti boleznim. Vsak vinogradnik dobro ve, da ne napada peronospora ali palež (rja) samo trtnega listja, temveč tudi grozdje. Posebno pospešuje razvoj peronospore na grozdju mokro vreme v času cvetenja in po njem. Posamezne jagode rjave ali pochrne in se posušijo, če pa napade bolezen grozdne peclje, pochrne celi deli grozdov. Zato je gotovo vsakemu umljivo, da ne smemo škropiti z galičnoapneno zmesjo samo listja, temveč tudi grozdje in to tembolj teme-

ljito, čimbolj je vreme razvoju boleznj prikladno. Najbolj je, da po vsakem škropljenju *grozdje še posebej* poškopimo. Dokler je grozdje mlado, se škropilna zmes (škropivo) jagod še rada prime. Izraščene jagode pa se prevlečejo z neko mastno, voščeno plastjo (moko), katere se nobena tekočina, tako tudi škropivo, rado ne prime. Če je treba škropiti že bolj izraščeno grozdje, je to tedaj zelo težavno. Znani izumitelj trtnih škropilnic, Francoz Vermorel, je izkusil, da se škropivo tudi mastnih grozdnih jagod rado prime, ako mu takoj za apnom primešamo na hektoliter (100 litrov) še 50 gr (pet dek) *sirnine*. Ako nimamo sirnine (skute, sirčka) na razpolago, poslužimo se lahko posnetega mleka, katero primešamo vsakemu hektolitru škropiva poldrugi liter. Mleko, kakor že znano, škropivo obenem konservira (ohranjuje). Medtem, ko se navadna galičnoapnena škropilna zmes v enem dnevu že pokvari, postane po primesi mleka stanovitnejša in obdrži najmanj en teden svojo učinkovitost. Pridatek mleka škropivu je tedaj iz dveh vzrokov priporočljiv. Tudi ako škropimo grozdje z zmesjo kalijevega hipermanganata (20 gr na hl) in apna (2—3 kg na hl) *proti plesnobi*, pridenimo mleka ali sirčka, da se škropivo grozdja rajše prime. Podpisani, ki je to sredstvo sam izkusil, ga vinogradnikom toplo priporoča.

B. Skalicky,
Novomesto.

URADNE VESTI

Kmetijske družbe za Slovenijo.

Vsem podružnicam Kmetijske družbe za Slovenijo.

Načelnštva podružnic se pozivljajo, da razglasijo svoje občne zборе v »Kmetovalcu« 14 dni pred njih vršitvijo, ker so le taki občni zbori pravilno sklicani in smejo veljavno sklepati, ter le na tako pravilno sklicanih občnih zborih se smejo voliti zastopniki za družbeni občni zbor.

O zborovih obravnava se pisati zapisnik, ki ga mora podpisati predsednik, zapisnikar in vsaj še en ud. Prepis tega zapisnika naj načelnštvo takaj predloži Kmetijski družbi, da lahko ugotovi pravilnost obravnavanja pri tem zborovanju.

Sladkorja za vinogradnike letos ne bo!

Naprava domače pijače s pomočjo sladkorja se v letošnjem letu ne bo izplačala kakortudi ne izboljšanje vina s sladkorjem, kajti cena mu je veliko previsoka, posebno še z ozirom na padajoče cene vina. Cene sladkorju so dandanes od 50 do 60 K, obetajo pa, da padejo v bližnji bodočnosti na 40 K. Za nižje cene se sladkorja ne bo dobilo. Teh cen pa vinogradniki ne morejo plačati, da bi s sladkorjem izboljšali svoja vina, oziroma si napravili domačo pijačo. Kakor izgleda letošnja vinska letina, ne bo niti potreba izboljšavati vin, kajti vreme je tako ugodno, da bo grozdje popolnoma dozorelo.

Iz teh vzrokov je glavni odbor Kmetijske družbe v svoji seji dne 7. julija sklenil, da letos ne nabavi sladkorja v vinogradniške namene in da se na ta sklep opozori vse vinogradnike. Vinogradniki naj torej ne vlagajo prošenj za dodelitev sladkorja za izboljšanje vin ali za napravo domače pijače, ker jim ga družba ne bo mogla dobiti.

Razglas

o sprejemu gojenk v kmetijsko-gospodinjstvo šolo Kmetijske družbe za Slovenijo v Ljubljani.

S 5. oktobrom 1920. se otvori devetnajsti tečaj gospodinjstvo šole, ki bo trajal 11 mesecev.

Gojenke morajo stanovati v zavodu, ki je pod vodstvom čč. gg. sester iz reda sv. Frančiška. Zavod je v posebnem soplehju poleg Marijanišča na Spodnjih Poljanah v Ljubljani.

Pouk, ki je slovenski in brezplačen, zavzema poleg verouka, vzgojeslovja, ravnanja z bolniki, spisja in računstva vse one predmete, ki jih mora umeti vsaka dobra gospodinja, zlasti se pa poučuje teoretično in praktično kuhanje, šivanje (ročno in strojno), pranje, likanje, živinoreja, mlekarstvo, vrtnarstvo itd. Gojenke se vežbajo v gospodinjstvem knjigovodstvu ter v ravnanju z bolniki in z bolno živino.

Tista, ki bo sprejeta v zavod, plača mesečno za hrano, stanovanje, kurjavo, razsvetljavo, t. j. sploh za vse 340 K. Vsaka gojenka naj vzame seboj v tečaj po možnosti naslednjo obleko in perilo: Vsaj eno nedeljsko obleko, dve obleki za delo, dva para čevljev, nekaj belih in barvanih jopic za ponoči, tri barvana spodnja krila, dve beli spodnji krili, štiri srajce, šest parov nogavic, 10 do 12 žepnih robcev, štiri kuhinjske in dva navadna predpasnika. Nadalje perilo za posteljo: dva para rjuh in dve stari prevleki za blazine, 4 brisače, 3 servijete. Če imz katera več obleke, jo tudi lahko vzame s seboj.

Deklice, ki hočejo vstopiti v gospodinjstvo šolo, morajo:

1. dovršiti 16. leto;
2. znati čitati, pisati in računati;
3. predložiti zdravniško spričevalo, da so zdrave;
4. predložiti obvezno pismo staršev ali varuha, da plačajo vse stroške;

5. zavezati se, da bodo natančno in vestno izvrševale vsa dela, ki se jim nalože ter, da se bodo strogo ravnale po hišnem redu.

Prošnje za sprejem, ki jim je priložiti šolsko in zdravniško spričevalo ter obvezno pismo staršev, oziroma varuha, z navedbo, kakšnega stanu so starši in kakšen je njih sedanji glavni poklic, naj se pošljejo

vsaj do 1. septembra 1920.

Kmetijski družbi za Slovenijo v Ljubljani.

Pri sprejemu deklet v gospodinjstvo šolo se bo oziralo po možnosti na prosilke iz vseh slovenskih pokrajin, opomniti pa je, da je število gojenk posebno z ozirom na namen gospodinjstvo šole same le omejeno.

V Ljubljani, 18. julija 1920.

Glavni odbor Kmetijske družbe za Slovenijo.

Predsednik: Jakob Jan l. r.

Tajnik: inž. R. Lah l. r.

Seja glavnega odbora Kmetijske družbe za Slovenijo dne 7. julija 1920.

Seji je predsedoval družbeni predsednik g. poverjenik Jakob Jan, navzoči so bili podpredsednik g. Zirc ter odborniki gg.: Černe, Dimnik, Hladnik, Hočvar, Lovrač, Mihelčič in Rechbach. Od odbornikov bivše Štajerske so se udeležili seje gg. Petovar in dr. Verstovšek. Koroško je zastopal g. Kobentar. Seji je prisotstvoval družbeni tajnik inž. Rado Lah.

Ob desetih dopoldne je g. predsednik otvoril sejo, ugotovil sklepčnost ter pozdravil navzoče. Kmetijsko družbo čaka težka naloga, kajti treba bo njeno delovanje poglobiti in razširiti. V sedanjih časih to delo ni ravno lahko. Nastopil je mesto predsednika Kmetijske družbe in prosil, da ga gg. odborniki podpirajo. Posebno je pozdravil še novoizvoljene gg. odbornike, ki so prev-

zeli poverjeno jim nalogo in o katerih se nadeja, da pojdejo na roke predsedstvu s svojimi nasveti in z vsestranskim delovanjem.

Nato je poročal, da je predsedstvo deželne vlade z odlokom z dne 15. junija t. l., številka 5899., vzelo na znanje poročilo o občnem zboru Kmetijske družbe in preosnovitev Kmetijske družbe v Kmetijsko družbo za Slovenijo ter odobrilo izpremembo družbenih pravil. Celokupna deželna vlada je s sklepom z dne 10. jun. t. l. potrdila njegovo izvolitev predsednikom Kmetijske družbe.

Poročilo tajništva. Delovanje Kmetijske družbe od zadnje odboje se je vršilo v navadnem okviru ter je obstajalo v reševanju dopisov, v nabavi in priskrbi različnih gospodarskih potrebščin in v strokovnem delovanju. Delovanje podružnic je bilo živahno. Od začetka t. l. je bilo ustanovljeno 45 novih podružnic in priglasilo se je 7552 novih udov. V tem mesecu so se pričeli vršiti občni zbori podružnic za izvolitev delegatov za družbeni občni zbor. Delovanje strokovnega uradništva je bilo v prvi vrsti posvečeno predavanjem pri podružnicah in udeležbi pri različnih strokovnih anketah in zborovanjih.

Kmetijska družba je morala nastopiti pri oblastih v obrambo koristi kmetijstva in kmetovalcev. Tako je podala ugovor proti določitvi okrajnega glavarstva v Ljutomeru, ki je vpeljalo osemurni dnevnik za viničarje. Ta protest je imel uspeh, da je okrajno glavarstvo v Ljutomeru izpremenilo svoj odlok.

Proti izvozni carini za vino, sadje in žganje je nastopila družba potom vinarskega in sadjarskega odseka ter poslala v ta namen v Beograd deputacijo, ki je dosegla, da se je izvozna carina za vino znižala od 100 na 20 dinarjev in pozneje celo na 5 dinarjev za 100 kg.

Strokovni uradniki Kmetijske družbe so šli na roko visokošolcem gospodarske fakultete v Zagrebu, ki so napravili poučni izlet po Sloveniji, da si ogledajo živinorejske razmere v naši pokrajini. Kmetijska družba je skrbelo za brezplačno hrano in stanovanje tem izletnikom v Ljubljani.

Glede oddaje modre galice je pripomnil, da je bilo v 11. številki »Kmetovalca« natančno pojasnjeno, kako se je letos razdelila in zakaj se ni moglo ugoditi vsem željam udov. Dodati je samo to, da v Italiji nakupljenih 10 vagonov modre galice družba še ni prejela.

Bosnapaste je dobila družba 10 vagonov, od katere ih je oddala dosedaj že nad poldrugi vagon. Ostanek bo za drugo leto.

Končni obračun krompirja je izkazal izgubo 89.000 K. Te izgube ni bilo mogoče preprečiti, ker naročniki niso hoteli sprejeti blaga po oni ceni, ki je bila določena, ker je tedaj pričela cena krompirju padati.

Premiranje bikov se je izvršilo po določilih, ki jih je sklenil glavni odbor v svoji seji dne 14. aprila t. l.

Glavni odbor je potrdil dovolitev 2000 K za potne stroške višjemu vinarskemu nadzorniku Skalickemu v Beograd.

Po pojasnilih tajnika, ki so jih zahtevali nekateri gg. odborniki, se je tajništvo poročilo odobrilo.

Na prošnjo predsedništva deželnega sodišča v Ljubljani, da Kmetijska družba imenuje v deželno komisijo za promet z zemljišči nove ude, ker je prejšnji ud dr. Evgen Lampe umrl, g. Gustava Pirca pa ni k sejam, je imenoval glavni odbor v to komisijo kot rednega uda g. predsednika Jana in kot njegovega namestnika pa družbenega tajnika inž. Laha.

Prošnja poverjeništvu za kmetijstvo, da naj Kmetijska družba v »Kmetovalcu« prinaša dnevne cene za

razne gospodarske potrebščine, se je odklonila, ker tega ne dopuščajo današnje negotove razmere in nestalnost cen.

Ravnateljstvo Kmetijske šole na Grmu prosi, da naj Kmetijska družba pravočasno priskrbi sladkor za napravo domače pijače za letošnjo jesen. Z ozirom na visoke cene sladkorju in na ugodno stanje vinogradov je sklenil glavni odbor, da za letos ne bo oddajal sladkorja vinogradnikom. Ta sklep se ima objaviti v »Kmetovalcu«.

Za letošno premovalje in ogledovanje konj v Sloveniji je dovolil glavni odbor konjerejskemu odseku I. znesek 4800 K in konjerejskemu odseku II. pa znesek 6800 K, ki se naj porabi v kritje stroškov, ki jih imajo udje odbora ob sodelovanju pri tozadevnih komisijah.

Glede podružnic, ki se nahajajo v ozemlju, zasedenem po Italijanih, je sklenil glavni odbor, da se z ozirom na politični položaj ne dovoli udeležbe njih zastopnikov na družbenem občnem zboru.

Glavni odbor je izvolil komisijo, ki naj prouči stanje uradniških plač in naj v prihodnji seji stavi tozadevne predloge. Zaenkrat se prejemi uslužbencem zvišajo za eno tretjino dosedanjih prejemkov.

Na predlog g. predsednika je sklenil glavni odbor, da si družba čimprej nabavi iz Italije dobre vrste ročnih brusov (osel) in po možnosti tudi drugo orodje.

Glavni odbor je določil potnino, ki jo naj prejemajo odborniki za udeležbo pri odborovih sejah.

G. Hočevar je vprašal, kaj je z nakupom plemenske živine po Srbih, ki je bila napovedana od ministrstva za kmetijstvo v Beogradu. Tajnik je poročal, da je bilo lani v ta namen že vse pripravljeno, nastopila pa je kuga v gobcu in na parkljih, vsled česar je bil vsak izvoz iz Slovenije zabranjen. Srbi hočejo imeti v prvi vrsti mlade, mlečne krave. Takih pa tudi Slovenija nima mnogo za oddajo. Kmetijska družba bo posvečala temu vprašanju pozornost in bo pravočasno obvestila živinorejce, če se bo taka akcija vpeljala.

Na predlog g. Černeta se je dovolila podpora dijaku agronomu, ki študira na Dunaju, v znesku 1500 K.

G. Petrovar je poročal, da se je na sestanku živinorejcev v Mariboru razmotrivalo vprašanje, kako razširiti vinarski odsek za Štajersko na celo Slovenijo. Predlagal je, da se o tem vprašanju zasliši mnenje kmetijskih strokovnjakov. O uspehih se bo poročalo na prihodnji odborovi seji. Predlog se je sprejel.

G. Lovrač je vprašal, kaj je z izvozom prasičkov v inozemstvo, ker je v njegovem okraju mnogo posestnikov, ki se pečajo s prasičerejo, ne vedo pa kam z mladimi pujski. Tajnik je pojasnil, da je izvoz pri današnjih razmerah zelo otežkočen, da je na Koroškem precejšnja potreba po mladih prasičkih, vsled česar naj se prasičerejci obračajo v ta del Slovenije, kjer bodo gotovo izlaha oddali svoje prasičke.

Glede potrditve novih podružnic in sprejema novih udov je sklenil glavni odbor, da se podružnice potrdijo le s pridržkom; in sicer se morajo te nove podružnice glede teritorija, ki naj pripada posameznim podružnicam, sporazumeti z že obstoječimi podružnicami njih okoliša. Če se medsebojno ne morejo razumeti, ima odločiti glavni odbor v prihodnji seji, ali naj se posamezne podružnice potrdijo ali ne.

Glavni odbor jesklenil, da se pri vsaki seji predloži zapisnik prejšnje seje in se tudi prečita.

Nanovo je priglašanih 7552 udov. Po § 4. družbenih pravil sprejema glavni odbor ude. Novopriglašeni udje so se sprejeli s pridržkom, da se njih upravičenost do članstva ugotovi.

G. Dimnik je prosil, naj Kmetijska družba posreduje glede izvoza krompirja v inozemstvo. G. predsednik je pojasnil, da je izvoz starega krompirja itak dovoljen, glede novega pa ni dosedaj še ničesar ukrenjenega. Družba se bo zanimala za to, da se dovoli izvoz tudi novega krompirja.

Ker se ni nihče več oglasil k besedi, je zaključil g. predsednik sejo ob tričetrt na dve popoldne.

Vabila

k občnim zborom podružnic Kmet. družbe za Slovenijo.

SPORED:

1. Točke 1. — 5. po § 31. družbenih pravil.
 2. Volitev podružničnih zastopnikov za občni zbor Kmetijske družbe za Slovenijo.
 3. Slučajnosti.
- Besnica pri Kranju**, v nedeljo, 22. avgusta 1920. ob polštirih popoldne po sv. opravilu v ljudski šoli;
- Trojane**, v nedeljo, 22. avgusta 1920. ob petih popoldne pri Josipu Novaku v Trojanah;
- Sv. Benedikt v Slov. Goricah**, v nedeljo, 29. avgusta 1920. po ranem sv. opravilu v šoli;
- Gomilsko**, v nedeljo, 29. avgusta 1920. ob poldevetih popoldne v ljudski šoli;
- Gornja Ponikva**, v nedeljo, 29. avgusta 1920. ob polosmih zjutraj v šoli;
- Lom pri Tržižu**, v nedeljo, 15. avgusta 1920;
- Hajdin pri Ptujju**, v nedeljo, 22. avgusta 1920. po prvem sv. opravilu v posojilnični sobi;
- Zagradec - Fužine**, v nedeljo, 22. avgusta 1920. ob osmih zjutraj v šoli v Zagradcu;
- Planina**, Štajersko, v nedeljo, 15. avgusta 1920. po sv. maši v hiši g. Trefnarja;
- Guštanj**, v nedeljo, 22. avgusta 1920. po prvi službi božji v dvorani g. Franca Lečnika;
- Žabnica**, v nedeljo, 29. avgusta 1920. ob polštirih popoldne v šoli;
- Želmlje**, v nedeljo, 15. avgusta 1920. po prvi sv. maši pri g. Ivanu Kramarju, čevljarju v Želmljah;
- Št. Vid pri Ptujju**, v nedeljo, 15. avgusta 1920;
- Staritrg - Lož**, v nedeljo, 29. avgusta 1920. ob treh popoldne v prostorih konsumnega društva v Starem trgu;
- Čatež ob Savi**, v nedeljo, 15. avgusta 1920. takoj po prvi sv. maši v šoli;
- Vučja vas - Sv. Križ**, v nedeljo, 15. avgusta 1920. ob osmih zjutraj (stari čas) v šoli pri Sv. Križu;
- Mokronog**, v nedeljo, 15. avgusta 1920. ob treh (po novem času ob štirih) popoldne pri „Stari pošti“ v Mokronogu;
- Štrekljavec**, v nedeljo, 22. avgusta 1920. ob dveh popoldne v tukajšnji ljudski šoli;
- Smlednik**, v nedeljo, 22. avgusta 1920. ob treh popoldne v „Društvenem Domu“;
- Marenberg in okolica**, v nedeljo, 22. avgusta 1920. ob dveh popoldne v gostilni g. Brudermanna v Marenbergu;
- Sevnica**, v nedeljo, 15. avgusta 1920. ob štirih popoldne pri Novaku na Račjem selu;
- Trebnje**, v nedeljo, 15. avgusta 1920. ob osmih zjutraj v hiši načelnika g. Alojzija Pavlina v Trebnjem;
- Žire**, v nedeljo, 22. avgusta 1920. ob treh popoldne v prostorih načelnika;
- Sora**, v nedeljo, 29. avgusta 1920. takoj po sv. opravilu v ljudski šoli;
- Sv. Vid pri Planini**, v nedeljo, 15. avgusta 1920. ob treh popoldne v dvorani g. Matije Centriha, Dobropolje, 8;
- Škocjan pri Mokronogu**, v nedeljo, 15. avgusta 1920. ob osmih zjutraj v občinski pisarni;
- Poljčane**, v nedeljo, 22. avgusta 1920. ob osmih zjutraj po prvi službi božji v šoli;
- Šoštanj**, v nedeljo, 22. avgusta 1920. po jutranji maši v cerkveni hiši;

- Dravljje**, v nedeljo, 22. avgusta 1920. ob štirih popoldne pri Alojziju Kuriovarju v Dravljah, 13;
- Konjice**, v nedeljo, 15. avgusta 1920. ob štirih (16) popoldne v dvorani okrajnega zastopa v Konjicah;
- Mozirje**, v nedeljo, 15. avgusta 1920. ob poldevetih v šoli;
- Sv. Bolfenk pri Središču**, v nedeljo 15. avgusta 1920. ob osmih zjutraj po rani sv. maši v gostilni Rauh;
- Vičanci**, v nedeljo, 22. avgusta 1920. ob treh popoldne v hiši načelnika;
- Cerklje pri Krškem**, na Mali Šmaren, 8. septembra 1920. po prvi sv. maši v stari šoli;
- Fram - Slivnica**, v nedeljo 22. avgusta 1920. ob devetih popoldne v „Društvenem Domu“ v Slivnici;
- Tržič - Sv. Ana**, v nedeljo, 22. avgusta 1920. ob treh popoldne;
- Dobrna pri Celju**, v nedeljo, 22. avgusta 1920. ob treh popoldne v občinski uli;
- Braslovče**, v nedeljo, 22. avgusta 1920;
- Ježica**, v nedeljo, 22. avgusta 1920. ob enajstih popoldne v „Društvenem Domu“;
- Podbrezje**, v nedeljo, 22. avgusta 1920. ob štirih popoldne v društvenih prostorih;
- Nova cerkev**, v nedeljo, 5. septembra 1920. ob poldevetih popoldne;
- Komenda**, v nedeljo, 15. avgusta 1920. ob treh popoldne v „Društvenem domu“ v Komendi;
- Šmarje**, Dolenjsko. v nedeljo, 22. avgusta 1920. ob polosmih zjutraj po prvi sv. maši pri gg. Janc & Pengov;
- Pirniče**, v nedeljo 15. avgusta 1920. ob treh popoldne v Zg. Pirničah, 45;
- Kovor pri Tržiču**, v nedeljo, 22. avgusta 1920. ob štirih popoldne v hiši načelnika v Hudem šte. 6;
- Sostro**, v nedeljo, 22. avgusta 1920. po prvi sv. maši v „Domu“.
- Sv. Andraž v Slov. Goricah**, v nedeljo, 22. avgusta 1920;
- Št. Janž na Dravskem polju**, v nedeljo, 22. avgusta 1920. po rani službi božji v šoli;
- Sv. Lovrenc v Slov. Goricah**, v nedeljo, 29. avgusta 1920. ob osmih zjutraj v stari šoli;
- Sovodnj**, na Mali Šmarn, 8. septembra 1920. ob treh popoldne pri Kožancu;
- Sele pri Borovljah**, v nedeljo, 22. avgusta 1920. ob poldvarajstih popoldne pri „Mažezu“;
- Jarenina**, v nedeljo 29. avgusta 1920. ob osmih zjutraj v ljudski šoli;
- Črnomelj**, v nedeljo, 22. avgusta 1920. ob poldveh popoldne v prostorih šolskega poslopja (pritličje, soba na levo) v Črnomlju;
- Ribnica**, Dolenjsko, v nedeljo, 15. avgusta 1920. po jutranji sv. maši v hranilnici;
- Dobropolje**, v nedeljo, 22. avgusta 1920;
- Bojanci**, v nedeljo, 15. avgusta 1920. ob treh popoldne v šoli;
- Domžale**, v nedeljo, 22. avgusta 1920. ob osmih zjutraj po prvi sv. maši.

Splošna opomba: Če kak občni zbor ob določenem času ne bo sklepčen, vršil se bo pol ure pozneje drugi, ki bo sklepal ob vsakem številu navzočih udov.

Ponudniki in kupci plemenske živine.

(Pod tem naslovom Slovenska kmetijska družba odslej naprej redno objavlja vse one lastnike plemenske živine, ki so pri volji plemensko živino prodati in vse one kmetovalce, ki jo želijo kupiti, s čemer je dana prilika prodajalcem in kupcem stopiti v stik in tako poskrbeti za zamenjavo plemenske živine. Priglašati je nakup in ponudbo vseh vrst moških in ženskih plemenskih živali ter naj vsak priglasilec natančno prijavi svoj naslov, vrsto domače živali, njen spol, pasmo, starost, število itd.)

Naprodajo so:

- Bika**, montafonca, 1 leto starega, čistokrvnega in kravo, montafonko, 3 1/2 leta staro, 4 mesece brejo, čistokrvno, proda Upraviteljstvo toplic Dobrna pri Celju.
- Kobilo**, plemensko, noriške pasme, kostanjeve barve, 5 let staro, 16 pesti visoko, dobro tudi za bregovite lege, proda Rupret Grahovnik, posestnik na Ranci, p. Pesnica pri Mariboru.

Kupiti se želi:

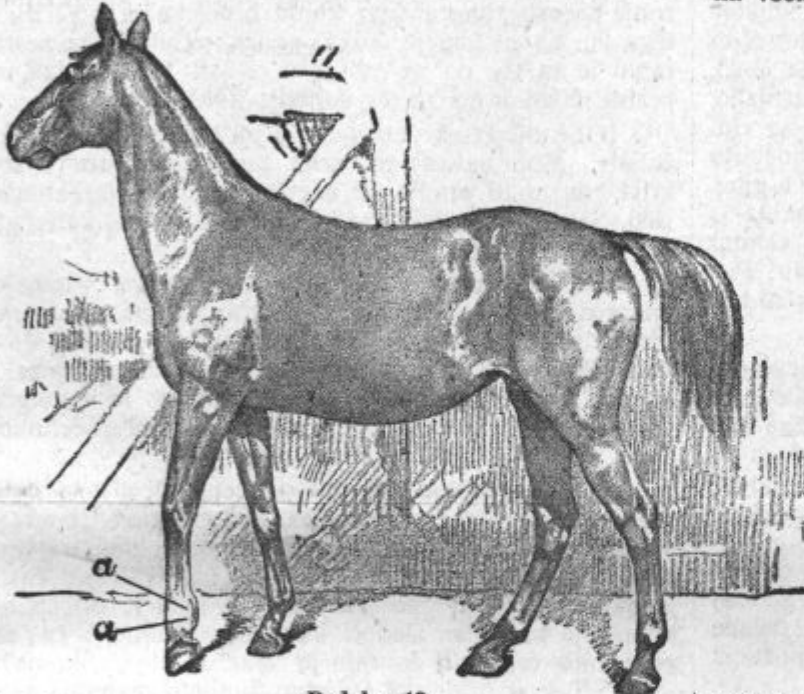
- Telico**, poldrugo do dve leti staro, sive pasme, kupi ali zamenja za dve leti starega junca, Ivan Majaron, lesni trgovec, Borovnica.

Uradno glasilo Samostojnega konjerejskega odseka Slov. kmetijske družbe v Ljubljani.

Uredniška priloga 14. štev. „Kmetovalca“ 1. 1920.

Šepavost pri konjih.

Večkrat se pripeti, da se vozimo s konjem, ki je doma prav dobro hodil, pa naenkrat začne šepati. Ustavimo voz in pregledujemo konju noge, pa vendar ne moremo vedno dobiti vzroka temu pogrešku. Naj navedemo tukaj nekaj poskusov, ki so umestni za tiste, ki se drugače malo spoznajo pri konjih.

Podoba 12.

Če gonimo konja v krogu, potem postaja šepanje močnejše tedaj, če je bolna noga na vnani strani, ker ta noga dela daljšo pot kakor notranja. Če je bolečina v spodnjih delih noge, potem je šepanje močnejše, če je bolna noga na notranji strani, ker v tem slučaju nosi ta večje breme.

Če smo vse to skrbno opazovali, potem preglejmo konja stoječega. Najpreje prav natančno preglejmo vse

Opazujmo najprej konja v hlevu, če dviga nogo, če se nanjo opira, če jo moli nazaj ali naprej. Če konj čuti bolečino v dolnjih delih noge, v kopitu, v biclju ali v tamošnjih kitah, potem varuje nogo, ne stopa popolnoma nanjo in jo drži tudi naprej. Konj na podobi 12. ima otekel člen in otekle kite, zato moli nogo naprej ter stoji le na prstih. Če je pa bolečina le v plečih ali v kolku, potem stoji konj v hlevu na vsem kopitu.

Ko smo to dognali, ženemo konja iz hleva na kak raven kraj, kjer naj nekaj časa hodi korakoma, potem pa v trabu. Tu šele opazimo, da konj prenaša svojo težo bolj na zdravo nogo in da pade truplo nižje, ko stopi na zdravo nogo. Konj namreč skuša bolno nogo olajšati teže telesa in še to le za kratek čas; ko stopi na bolno nogo, tedaj tudi nekoliko dvigne telo. Pri stopanju na bolno prednjo nogo se tudi zapazi dviganje glave, s čemer se namreč razbremeni dotična noga. Pri bolečinah v zadnjih nogah se zapazi neenakomerno dviganje zadnjega dela života. Ker obremenjenje bolne noge traja le kratek čas in konj hitro podstavi svojo zdravo nogo, zato imajo nevedši ljudje večkrat zdravo nogo za bolno. Če je bolečina v gornjih delih noge, potem konj noge ne dviga zadosti ter jo postavlja naprej. Tak konj se kaj lahko izpodtika že na nizkih predmetih. Šepanje postane močnejše, če so tla mehka in se noga globoko pogreza.

dele bolne noge odvzgor navzdol, če ni kje kaka oteklina ali kaj drugega nenavadnega. Na to z roko otipljemo vse dele noge, in sicer odspodaj navzgor. Pregledati je predvsem, če je kje kaj vročega ali bolečega. Nikoli pa ni opustiti, da bi ne pregledali prav natančno kopita in podkve.

Na ta način se v največ slučajih da z gotovostjo dognati sedež in vzrok šepanju.

Pritisk komatov in vprege.

Pod tem imenom so nam znane rane, ki nastanejo na vratu in na drugih delih telesa ter jih povzročajo slabo prilagodeni komati ali taka vprega. Koža se namreč s temi predmeti rani, odrgne, ogara in s tem trpi tudi pod njo ležeče mišičevje in celičje.

Ta pritisk komata ali vprege ima posledico, da na teh mestih nastanejo oteklina, ki žival bolijo. Pri daljšem vplivu nastopijo rane in koža se več ali manj odrgne. Vzrok temu pritisku, oziroma tem ranam so navadno slabo prilagodeni komati ali pa premajhna ali prevelika vprega. Toda mnogokrat nastopajo take rane vsled slabega telesnega stanja živali, ki postanejo bolj suhe (kumerne); vsled česar jih guli vprega po suhih ramenih in drugih delih telesa.

Proti temu je najboljši pripomoček, če se odstrani

vzrok poškodbe. Za oteklina same pa so najprikladnejše vlažnomokri ovitki. Ti se napravljajo sledeče: Vzame se kos platna, ki se ga štirikrat zloži, namoči v očetnokisli glinici (1 del na 5 delov vode) ali pa v alkoholu, ki smo mu primešali 5 delov vode. Tako namočena cunja se iztisne in položi na oteklino. Čez pa zavežemo kos volnene odeje ali pa konjski koc. Ta obkladek se pusti na oteklini dve do tri ure, dokler se ne segreje in popolnoma posuši, potem se ga obnovi.

Posebno je paziti na odprte rane, da se ne okužijo. V tem slučaju dajemo obkladke, namočene le v 5 odstotni raztopini očetnokisle glinice (t.j. 1 del glinice in 20 delov vode). Konjem s takimi oteklina ali ranami dajemo le prsno vprego, ali pa podložimo komat ali vprego na mestih, kjer je koža ranjena, z mehkiimi volnenimi podlogami, da konja ne tišči. V hujših slučajih seveda pokličemo živinozdravnika.

Oskrbovanje konjskega hleva.

Nikdar ni mogoče dovolj jasno povedati našim konjerejem, da je napredek konjereje odvisen tudi od načina, kako se oskrbujejo konji v hlevu. V vsem drugem se je v zadnjih desetih letih prav znatno obrnilo na bolje, posebno glede vzreje na prostem, paše, plemenskega izvira in porabe konj; v oskrbovanju konj pa smo vobče, ako govorimo odkritosrčno, komaj za korak prišli naprej. Ako bi vse hleve videli, v katere se vrnejo konji, ki so bili pri premovanju obdarni, bi se marsikateri splošni napaki ne čudili in marsikatera nagrada bi izostala kot popolnoma nezaslužena.

Napak v splošnem ni iskati v hlevu, v zidanju in napravi istih, ampak v oskrbovanju hleva. V vseh krajih naše dežele se vidijo hlevi, katerim primanjkuje dnevna svetloba, akoravno bi naprava nekaterih večjih oken veljala le nekaj kronic. Na sveži zrak se ne misli, akoravno se človeku, ki stopi v tak hlev, oči zasolžijo, vsled ostrega vonja po amoniaku. Tuptam se vidi celo žrebeta, ki stojijo noč in dan v gnojnem močvirju in se z vsakim korakom pogrezajo do členkov v gnoj. Na vprašanje, zakaj se vsak dan gnoja ne izkida iz hlevov, dobiš ponosen odgovor: Saj postane vendar gnoj veliko boljši, ako ostane dlje časa v hlevu. Povečini pa so to oni vneti gnojariji, ki puste gnojnico teči iz gnojišča naravnost na cesto.

Veliko konjerejev menda ne vé, da se mora vsak, kolikortoliko v redu držani hlev, vsaj dvakrat na dan popolnoma izčistiti. Če je hlev čist, je snažna tudi žival in s tem je prihranjenega tudi polovica časa za snaženje. Ponekod se vidi, da hlapci nakopičijo še porablivo steljo pod konjevo glavo, da konju ostri smrad puhti naravnost v oči. Konj pa vsled pomanjkanja stelje nikdar ne leže. Ker se s konjem iz nevednosti ne pripravi ležišča niti napol pravilno, se tudi konje malokdaj vidi ležati. To „malo ležanje“ ostane konju za vso bodočnost in zmanjša njega delozmožnost v prav znatni meri.

O načinu, kako naj se konja priveže, niti nočemo govoriti, ker lahko trdimo, da med 500 hlevov ni niti 30 takih, v katerih so konji pravilno privezani. Ponekod imajo predolge povodce, da konj z nogo lahko pride pod vrh, drugje pa vidimo prekratko privezane konje, da ne morejo pri počitku stegnjeni ležati.

To vse so nepotrebne muke za živino. Radovedni smo, kaj bi dejal človek, ako bi se ga po kosilu tako privezalo, da bi se ne mogel po svoji volji gibati. V olajšanje tega naj si vsak konjerejc nabavi tekoče kroglice na povodcu, tako da se konj lahko giblje nazaj in naprej in ostane povodec vedno napet.

Napaka naših konjerejev je tudi, da postavijo kar po 6 konj v eno stajališče, brez predelbe. Njihova žrebeta se pa, namesto da bi bili z materjo v posebnem oddelku, sprehajajo prosto po hlevu med drugimi konji. Ako kak konj udari žrebe, pa se sliši tarnanje, da pri konjereji nimajo sreče.

Oni konjerejci, ki so skrbeli za pravilno oskrbovanje hleva, so še vedno napravili dobre kupčije, dočim so drugi napravili vedno iz dobrih žrebet slabe konje.

Koliko konj je pri nas plašljivih, hudobnih, ki si ne pustijo pri kovanju privzdigniti nog, grizejo in bijejo z zadnjimi nogami po neznanih ljudeh. Vzroka tej prikazni je iskati v popolnoma nerazumnem ravnanju

žrebet v mladosti. Z žrebeti se igrajo stari in mladi, vkljub temu, da je to velika napaka. Z igranjem se pokvari zaželjeno zaupanje konja, ki se izpremeni v predrznost, katere vedno rase. Ako je konj v mladosti predrzen, se ga mora primerno kaznovati z mirno strogostjo, in sicer takoj in energično. Razločevati moramo vedno med resnično hudobnimi in takozvanimi predrznimi konji. Prve je mogoče zboljšati le z dobroto, druge z nekaterimi izdatnimi udarci, a to seveda v pravem trenutku.

Dalje naj ne ostane neomenjeno čohalo (štrigel), ki se pri nas še tako pogosto rabi za snaženje konj. Konja čohamo z namenom, da zrahljamo prašne skorje na konjevi koži, katere potem s krtačo odstranimo. Čohalo je orodje, obstoječe iz lesenega ročaja in železne plošče, ki ima zobe kakor glavnik. Ako so zobje preostri, napravljajo konju bolečine in posledica tega je, da postanejo konji uporni. Čohalo se mora rabiti le za to, da se ob njem očisti krtača dlak in prahu, nikakor pa ne za čohanje konj.

Občutljivi in šegotavi konji pa sploh ne prenesejo čohala. Moč navade in nizka cena temu orodju sta krivi, da ni to orodje že zdavnaj izginilo tja, kamor sliši. Saj je izginil tudi stari glavnik za grivo, katerega so v starih časih jemali celo v vojno.

Konji prenašajo krtačenje dosti bolje, ostanejo mirnejši in potrpežljivejši. S krtačenjem pa se varuje dlaka, koža in ranitve, ki so obilokrat posledica čohala. Blato naj se odrgne z močno, kratkoščetinasto krtačo, s katero je treba potegniti krepko in v dolgih potezah po koži. Dlaka in žima se zgladita s ščetinko, svitli blesk naj se doseže s krpo.

Velika napaka, oziroma mučenje živali se dela pri nas tudi z odrezanjem repa, ki je nekaka „moda“, s katero pa se žalibog živali le trpinčijo. Še pred kratkim je nekdo vprašal neki kmetijski list: „v katerem času je najboljšo konju odrezati rep?“ V listu je bil na to vprašanje natisnjen sledeči odgovor: „Najboljši čas za odrezanje repa pri konjih je prav hitro po konjevi smrti. Takrat pridobite izvrstno žimnato mahalno, prihranili pa ste konju med življenjem mnogo trpičenja.“

P-j.

Pomen pašništva za našo konjerejo.

Potreba paše za naše domače živali je tako važna da se je malokateri živinorejc zaveda. To dejstvo nas sili, da se v naslednjem članku malo natančneje pečamo o prednostih, ki jih nudi paša in o njeni važnosti za uspešno vzrejo domačih živali, posebno za konjerejo.

Vzreja in reja domačih živali je bila prvotno le na paši; hlevska reja in vzreja je bila vpeljana pozneje. Pri manj kultiviranih narodih opazimo lahko še danes, da obstoji reja njihove živine le na pašnikih, kjer se njihova živina pase noč in dan na prostem. Z poznejšo vpeljavo reje domačih živali v hlevih, je stopilo pašništvo v ozadje in posledice tega ravnanja kaj lahko opazimo na vedno rastočem degeneriranju (slabenju) živine.

Pašništvo pa ni le najnaravnejša vzreja domačih živali, temveč tudi najboljša in najprikladnejša za zdrav razvoj živalskega telesa. Poleg tega, da žival z gibanjem na paši utrdi svoje mišice in okostje, vpliva tudi stalno ali dolgo bivanje na svežem zraku na splošni razvoj telesa zelo blagodejno.

(Dalje prihodnjič.)

KMETOVALEC.

Ilustrovan gospodarski list.

Uradno glasilo

Kmetijske družbe za Slovenijo.

•Kmetovalec• izhaja 15. in zadnji dan v mesecu ter stane 16 K na leto. Posamezna številka stane 80 v.

Udje Kmetijske družbe za Slovenijo dobivajo list brezplačno.

Inserati (oznanila) se zaračunajo po nastopnih cenah: Inserat na vsi strani 600 K, na 1/2 strani 300 K, na 1/3 strani 150 K, na 1/6 strani 100 K, na 1/12 strani 50 K in na 1/24 strani 25 K. Vsaka vrsta v „Malih naznanilih“ stane 2 K.

Urejuje inž. Rado Lah; založba Kmetijske družbe za Slovenijo; tisk J. Blasnika naslednikov.

Vsa pisma, naročila in reklamacije je pošiljati Kmetijski družbi za Slovenijo v Ljubljani, Turjaški trg št. 3. — Ponatja iz •Kmetovalca• so dovoljeni le tedaj, če se navede vir.

Št. 14. Ljubljana, 31. julija 1920. Letnik XXXVII.

Mala naznanila.

Za vsako besedo je naprej plačati 40 vinarjev v denarju ali znakmah, sicer se naznanila ne objavijo. Upravištvo ne prevzame posredovanja.

Zenske zmešane lase kupuje po najvišji ceni Martin Pleterski, Cerklje. 15

Najboljše apno ima vedno naprodaj apnenica J. Tauter, Zagorje ob Savi. 50

Mlinske kamne, sekane iz najboljših bele, ostre skale, trde in srednje od 40 do 100 cm široke, po naročilu tudi večje, izdelujem zopet in prodajam po najnižjih cenah s pisмено garancijo. Leskovšek Anton, posestnik in kamnosek, Sv. Jurij ob južni železnici pri Celju. 60

Češnjev les, približno 1 1/2 m³ rezanega v dile za pohištvo kupim. Ponudbe na upravištvo „Kmetovalca“ 155

Kmetovalci! Za zeleno krmiljenje priporočamo sledeča semena: grahoro čisto ali pomešano z ovsom po K 4-20 kg, ledo za krmo po K 4-60 kg, grah za krmo po K 3-20 za kg Sever & Komp., Ljubljana, Wolfova ulica št. 12.

Semensko ajdo črno in sivo oddaja proti zameni za lepo pšenico Franc Pogačnik, Ljubljana, Dnajska cesta 36. 179

Tropine, dobijene pri kuhanju voska, suhe, neplesnjive, kupuje I. Lukman Šoštanj.

Tropine, Kmetijskim podružnicam priporočam toliše konopnene tropine po nizki ceni. Fran Pogačnik, Ljubljana, Dunajska cesta 36. 180

Galice oddaja, dokler traja zaloga, kg po K 28.—, poslovnicca zemaljsk. gospodarskog. vijača v Metkoviću. 189

Štedilnike, večjo množino v vseh dimenzijah, (18, 21 in 24 col) za vzdati prodaja Fran Kosmač, Ljubljana, Jeranova ul. 5. Trnovo.

Vse vrste **kranjskih klobas in slaninskega mesa** po primerni ceni ima naprodaj Jakob Erlih, mesar in prekajevalec, Dobje, pošta Loče. Brzovaj in železnica postaja: Ledence, Korško. 212

Prodajam dva junca, po dve leti stara, že vajena v ožnje. Cena po dogovoru, Janez Zitrnik, Ljanska cesta št. 51. 226

Oskrbnika, oženjenega, sposobnega v rabi poljedelskih strojev in ženo vajeno mlekarstva, sprejme graščina Fužine pri Ljubljani. 220

4 gozdi circa 18 johov površine so naprodaj v last, ali za izsekati; več stotin metrov bukova, vmes dosti smrekovega in jelovega lesa. Cena po dogovoru. Več se lave pri M. Jagodic, Zgoša 4. p. Begunje pri Lescah. 216

Mlin, avtomatičen, popolnoma nov, od prvovrstne trdkke, zmelje 100 kg na uro, za pogon z vodo ali motorno silo se takoj proda. E. Jarc, Celje, Razlagova 1. 234

Cepljene vinske trte v „suho in zeleno“ na ameriški podlagi Rip Cortalis in Rup. Montikola z vrsti, Beli in rdeči Spanjol, Laški in Reinski Riezling (Riisek) Kraljevino, Portugalka, Muškata žlahtnina, Vi pavska zelenika itd. „Necepljenih“ Ameriških korenkov več vrst, priporoča iz svojih trtic (razsadinic). Johan Šarč, vinogradski in vočarski strokovnjak, Beočin (Sriem). 236

Bakren hotel za žganjekuho iz dobrega blaga skoro nov, z 80 l vsebine, proda Franc Kralj, Ježica. 251

Pajkeljne, (čistilnice lastnega izdelka), ki ravna in veje ima v zalogi M. Levce, Dob pri Domžalah. 252

Poljedelski stroji: Mlatilnice, čistilnice, trijerje, slamoreznice, mlina za sadje, stiskalnice pripreoča po ugodni ceni Anton Kašan, veletrg. z železnino in cementom v Škofji Loki. 253

Cement, portland, najboljši za napravo strešne opeke in betonskih naprav priporoča, Anton Kašan, veletrgovina z železnino in cementom v Škofji Loki. 254

Prodajam kolosa od voza ozkotirne železnice in tudi nekaj k temu spadajočega železa. Prodajam tudi 50 kg starih vijakov razne dolgoti. Vinko Hafner, Zavrtnica 59., p. Škofja Loka. 256

Proda se voz za epega konja, Mihael Strukelj, Zapuže, p. St. Vid nad Ljubljano. 255

Nov patent. gepelj, še ne rabljen in stroj za rezanje zelja in repe se proda. Več pove Fran Kovač, Zgoša, p. Begunje. 257

Imam dva volilka, 1 leto in 2 leti stara, lepo zraščena, katera bi zamenjal za ravno tako telico ali mlado dobre kravo. F. Škrjanec, p. Radomlje. 258

Radvinske kohoši, se oddajajo od sedaj naprej pri oskrbništvu posestva Radvina pri Mariboru. 259

Vrtnarski učenc se takoj sprejme iz poštene hiše pri Al. Korsika, Vrtača 3, Ljubljana. 264

Sir, prvovrsten, polnomasten, v hlebib 40 kg ima na prodaj **Sirarska zadruga v v Stari Fužini** p. Srednja vas v Bohinju. 260

Ker nimam več upanja, da Italijani zapuste moj rojstni kraj, iščem tem potom **stalno udobno in primerno službo**, na sledečo svojo vedo: Sem temeljito vešč trnega in sadnega cepljenka kakor tudi kalustranja in stratificiranja trtnih cepljenk, v vzgajanju raznih oblik drevoja itd. Poleg kletarstva imam večletno prakso v vinogradništvu, sadjarstvu, vrtnarstvu in tudi v drugih panogah kmetijstva sem vešč. Sem tudi dober strelec divjačine. Poštenost in marljivost zagotovem. — Stopim tudi v družbo za osnovo obsežne drevsne in trtnice. Spričevala kmetijske šole, kletarja razpušene vinarke zadruge itd. so na razpologo. Naslov pove upravištvo tega lista.

Išče se priden hlapec za gospodarstvo. Vstop takoj. Pojasnila daje Anončna ekspedicija „Jadran“, Maribor, Gosp. ul. 44. 262

Prodajo se, 4 plemenski biki, montafonske pasme, krasne živali, 6 do 12 mesecev stari v graščini Novikloster, pošta Sv. Peter v Savinski dolini. 266

Za lepo posestvo v okolici Maribora se išče za takojšen **samostojna ženska oseba**, ki katera vstop polnoma vajena v gospodarstvu vino- sadje- in živinoreji s sodelovanjem. Pojasnila daje Anončna ekspedicija „Jadran“, Maribor, Gosp. ul. 44. 263

Vajenca, za mesarsko obrt nad 14 let sprejme Franc Lovšič. 265

Krava, montažanka 4 mesece breja, 3 1/2 leta stara in bik montafonski I. star, čistokrvne živali so na prodaj. Upravištvo toplic Dobrna. 266

Prodajam kobilo, lisiče barve, belogrivko, dve let istaro, 15 in pol pesti visoko, široko, sposobno za promovanje, ter I žrebca „poldrugo leto starega. Cena po dogovoru. Imam tudi 2 koošji ter I zapravljenec naprodaj. Anton Kržišnik, Žirovnica. 267

Tudi letos kupuje R. Luckmann, prej J. Leuzaa, a Ljubljani na Martinovi (Ahačeljevi) cesti 10 po najnižjih cenah raznovrstna zelisa, suho cvetje (suhe rože), lipovo cvetje, korenine, lubje in semena. Kdor si hoče s pridnim nabiranjem zagotoviti dober zaslužek, naj zahteva pojasnila pri imenovani tvrdki. Cene, ki jih plačujem nabiralcem, so letos izredno visoke. 131

Tovarna Bochmann na Dunaju

priporoča vsake vrste kletarskih strojev n. pr. sesalke, stikalnice, čistilnike, stroje za ekstrakcijo, čepovlake za sode itd. — Zastopnik:

Fran Rudl, Maribor

Vila „Alwies“.

(25)

Kmetovalci! Denarni zavodil!
Gozdarske in gospodarske zadruga!
Beritel! Lesotrznel! Beritel!

A. Šivic

(9)

„Poljudno navodilo za merjenje lesa“.

V omenjeni knjižici je poljudno popisano kako se izračuna telesnina debel posekanega in rasto-

lega drevja ter celih gozdov, kakor tudi obtesanega in razžaganega lesa. Pridejane so vse za tako računanje potrebne tabele. V knjižici se nahaja tudi popis in potrebne tabele za pravilno določanje oblik in razmerij lesu, ki se ima obtesati ali razžagati. Kmetovalec se pouči kako na podlagi tabel izračuna prirastek v gozdu. Dalje so pridejane tabele za določanje prostornine v ogiljarskih kopalih in kub. mera drv za kurjavo v prostorninskih metrih kakor tudi popis in potrebne tabele za primerjavo nove dolžinske, ploskovne in kubične mera s staro mero. Cena knjižic proti predplačilu za dva Slov. kmet. družbe K 3.—.

**BENCIN
DISEL - OLJE
STROJMO OLJE
TOVOT MAST**

dobavlja promptno

**Mineralna rafinerija
Dravograd.**

Dopise na Centralo v Mariboru.
Tel. 80. Brzjavlj: Rafinerija.

Oddajo se zastopstva zmožnim
tvrdkam v vseh večjih mestih
Jugoslavije. (63)

Izdelujem:

**Lemeže, branine zobe,
krampe, kopače itd.**

Popravljam:

(69)

**Poljedelske stroje in
orodje po najnižjih
cenah.**

Rudolf Ravnikar,
fužina Kijivice 14, pošta Radeče
Zidanimost.

Zopet

ogromno pošiljatev manufakture naravnost iz inozemstva je prejela
tvrška

R. STERMECKI v Celju

in sicer volne, tiskanine, cefirja, etamina, batista za ženske obleke, sukna, kamgarna in hlačevine za moške obleke, belega in pisanega platna za perilo, klota, cvilha, robcev, svile in še mnogo raznega družega blaga, katero se prodaja zaradi nakupa v velikanskih množinah po čudovito nizkih cenah. Razen tega vedno velika zaloga lastnega izdelka srajc, predpasnikov, bluz, kril, ženskih, moških in fantovskih oblek po zelo nizkih cenah. Čevlji, ženski, moški, in otroški v velikanski izbiri, pristno ročno delo lastnih čevljarjev. Ilustrovani cenih zastoj! Na debelo samo v I. nadstropju. (27)

Veletrgovina, razpošiljalna

**R. Stermecki
Celje - Slovenija.**

Jurija grofa Thurnskega
jeklarna na Ravnah

ustanovljena 1774. leta. (17)

Guštanj-Ravne, Koroško (Jugoslavija).

Poštna postaja Guštanj, žel. postaja Prevalje.
Brzjavni naslov: Jeklarna Guštanj.

Proizvaja: Azzalonsko in bresclansko jeklo v zabojih, s sidrom kot varstveno znakom.

Legirana in nelegirana topilniška jekla za vsakovrstno orodje največje trajnosti.

Jekla za orodje, drugovrstna, za kladiva, žlebe, matrice; za diela in nože za obdelovanje železa; za svrede, za rudo, premog in kamen; za pile, rezila vrtilna, diela itd.

Legirana in nelegirana martinova jekla za vozovne in vagonске vzmeti; za konstrukcijske dele posebne trajnosti v avtomobilni in letalni industriji; za kolesna obročja; za kose, srpe, sekire, motike, lopate itd.

izgotavlja: Vozovne osi s pušami in nakončnički; transmisijske valke (ostrugane do 4 m, surovokovane do 6 m dolžine); v žleblj kovane dele za avtomobile in vagonе; krogle za cementne mline itd

**Cementna
strešna opeka** (11)

najbolj trpežne vrste se dobi pri tvrdki

Ivan Jelačin,

Ljubljana, Emonska cesta št. 2.

Najstarejša hranilnica v Sloveniji.

KRANJSKA HRANILNICA v Ljubljani

ustanovljena leta 1820

sprejema hranilne vloge proti

3%

obrestovanju in dovoljuje hipotekna posojila po

4 1/2 %

S hranilnico sta zvezana Kreditno društvo in starostna hranilnica za posle in delavce.

Hranilnica je sirotinskovarna in jo nadzoruje drželna vlada za Slovenijo.

Rezervni zakladi znašajo približno

8 milijonov kron.

Čisti dobiček je, v kolikor se ne porabi za okrepitev rezervnih zakladov, po pravilih določen v pospeševanje občekoristnih naprav in podjetij na Kranjskem. (34)

Za te svrhe se je doslej darovalo 8.098.000 kron.

Pisemne pošiljatev je nasloviti na Kranjsko hranilnico v Ljubljani, Knafljeva ulica št. 9.

Žimnata,
kakor tudi prvovrstna
**svilnata
mlinska sita**

(paftli) iz Švice za moko vseh vrst
se dobe v trgovini

Avgust Čadež, Ljubljana.

Kolodvorska ulica št. 35, nasproti
«stare Tišlerjeve gostilne». (35)

DRUŽBENE VESTI

Vnovič zvišane poštno pristojbine: Pisma do 20 gramov je frankirati z 1 K, za vsakih nadaljnih 20 gramov še s 60 vinarji; dopisnice s 60 vinarji; tiskovine za vsakih 50 gramov po 20 vinarjev; priporočeno (rekomandirano) še posebej z 80 vin.; ekspresna pisma še posebej z 240 K, pakete s 4 K. — Opozarjamo, da vsled velikih kazni premalo frankiranih pism in dopisnic ne moremo več sprejemati. **Tudi je priložiti za odgovore 1 K v znamkah.**

* **Kmetijska družba za Slovenijo ima za svoje ude v zalogi sledeče kmetijske potrebščine:**

* **Apneni dušik** $\frac{28}{21} \%$ po K 160— za 100 kg takojšnje prijave sprejema družba neobvezno, vreče mora naročnik sam dostaviti.

Bosna pasta po K 14— za kg v sodih po 50 in 100 kg. Sodi se zaračunijo po K 20—.

Kostna moka v vrečah po 100 kg z večami vred 300 K.

Živinska sol K 310— za 100 kg.

Kostni superfostat po K 320— sto kg.

Otrobi, pšenični po K 200— sto kg.

Mečne cevi iz kosti, štev 3561 po K 140—

Skropilnice. Naša družba je prejela iz Italije bakrene trtne škropilnice sistema Vermorel. Komad stane 950 kron. Vinogradniki naj škropilnice brez odloga naročijo, ker je zaloga le majhna.

Vreče. Pri pošiljativah vreč je na spremnici natančno navesti zakaj so vreče ali če jih dotičnik vrača.

Zveplalniki. Družba je prejela iz Italije ročne žveplalnike. Komad stane 250 kron.

Zveplenokislo glino namesto galuna, kot dodatek galičnemu škropivu, ima kmetijska družba v zalogi, ter jo oddaja po 2 K 40 h kilogram. Vsled stavke in oviranega železniškega prometa letos mnogim vinogradnikom ne bo mogoče modre galice pravočasno v zadostni množini iz Nemške Avstrije priskrbeti. Zato priporočamo udom skrajno varčnost. Tudi naj sosed pomaga sosedu in naj, če le more, posodi iz svoje zaloge tistim, ki modre galice sploh nič nimajo. Izkušnje so pokazale, da lahko brez škode za učinkovitost primešamo galici polovico *žveplenokisla glina* in si na ta način prihranimo polovico galice. Mesto treh ali dveh kil vzamemo na sto litrov vode le poldrugo ali eno kilo galice in ravnolotno glino, apna pa kakor navadno, uspeh bo sigurno popolnoma isti, kakor ob polni množini galice. Žveplenokislo glino je treba pri družbi takoj naročiti.

Žveplo (žveplene ploščice) na juti za žveplanje solov, najboljšee, brez arzena po 20 kron kilo.

Žveplo, Floristella, dvoj, raf. po K 12.— kg.

Kmetijske potrebščine je treba družbi naprej ob priliki naročanja plačati. V ta namen naj podružnice oziroma posamezni udje zahtevajo družbene poštno položnice (štev. 10712) da vplačevanje lahko brez stroškov izvršijo.

Semensko koruzo po K 700— sto kg.

Oves za konje po K 600— sto kg.

Tobačni prah in tobačni izvleček naj udje naročijo potom najbližje tobačne trafike. Tega sredstva zopet listne uši je sedaj zadosti v prostem prometu in ga tobačna tvornica na zahtevanje zopet oddaja vsem trafikam.

Frankirajte pravilno! Kmetijska družba odslej ne bo sprejemala več pism in sploh pošnih pošiljatev, če niso zadosti frankirana. Za vsako tako pošiljav bi morala družba plačati dvojno kazen. Pisma in nalepke je frankirati s znamko za eno krono, dopisnice pa z šestdesetimi vinarji.

(6)

KMETIJSKA DRUŽBA ZA SLOVENIJO

Je izdala in prodaja naslednje knjige:

Zvezek	Cena K
2. Fr. Stupar: Apno v kmetijstvu	—60
3. Fr. Stupar: Navodilo, kako je sestavljati poročila o letini	—40
5. M. Kostanjevec: O užitnosti od vina in mesa	3—
8. Boh. Skalický: Siljenje ali káljenje ameriških ključov	—60
10. B. Skalický: Kmetijske razmere na Češkem	140
11. Gustav Pirc: Poglavlje o govedoreji na Kranjskem	—60
12. Pridelovanje in razpečevanje namiznega grozdja ter zgoja trt na špalirju. (B. Skalický)	1—
13. O sestavljanju in setvi travnih mešan. (Weinzierl-Turk)	2—
14. A. Sivic: Poljudno navodilo za merjenje lesa	3—
15. Steuert-Jamnik: Seseda Razumnika konjereja	2—

Kmetovalci!

Skrbite za kar največje razširjenje „Kmetovalca“! Stremite za tem, da se ga lahko čita v vseh gostilnah in javnih prostorih. 30.000 nas je že v Kmet. družbi, pa bi nas bilo lahko še enkrat več. Čim več nas bo, več bomo dosegli!

Upravništvo „Kmetovalca“ sprejema

primerne inserate

po cenah, ki so razvidne na poglavju.

Objavljenje bo imelo vedno zadovoljiv uspeh, kajti »Kmetovalec«, izbija (dvakrat mesečno) v 25 tisoč izvodih ter je razširjen po vseh slovenskih deželah.

Ljudska posojilnica

v Ljubljani, v lastnem domu Miklošičeva cesta št. 6.

obrestuje hranilne vloge po čistih

3%

Ljudska posojilnica v Ljubljani je največja slovenska posojilnica in je imela koncem marca 1919 nad 40 milijonov kron vlog in nad 1 milijon enstotisoč kron rezervnih skladov.

(5)

nih skladov.

Posojila se dovoljujejo po 4 do 5%.

Ljudska posojilnica stoji pod neposrednim državnim nadzorstvom.

J. ROMATIC

dolgol. zastopnik znane tvrdke K. in R. Ježek, Blansko, tovarna kmetijskih in poljedelskih strojev in motorjev se priporoča. — Dobra in solidna postrežba. Nadalje priporočam brzooparilnike vseh velikosti z dvojnimi pocinkanim parnim kotlom, in porabno ob enem za kuhanje žganja. (12)

Sprejemam naročila na slamo rezalne nože. Cena po dogovoru. Tudi imam malo rablj. no slamo rezalno 12" čistino v dobrem stanju posebno pripravno za pogon z višljem na lesenem podstavku. Cena po dogovoru. Ljubljana, Gradlišče št. 11

Vinometre »Bernadota« — Asbestov bombaž in prašek — Eponit — Francosko želatino — Lipovo oglje Marmornat prašek — Modro galico — Natrijev bisulfit — Ribji mehur — Špansko zemljo — Tanin Žveplo v prahu — Limonovo kislino — Vinsko kislino — Sodo bicarbono — Strupa proste barve itd. ima v zalogi po najnižji ceni

Drogerija ANTON RANC

Ljubljana, Židovska ulica 1.

redni občni zbor

na

ki se vrši
v nedeljo, dne 15. avgusta 1920 ob 16. uri
v prostorih mlekarne.

DNEVNI RED:

1. Čitanje in odobrenje zapisnika o zadnjem občnem zboru. 2. Poročilo načelstva. 3. Poročilo nadzorstva. 4. Odobrenje računskega zaključka za leto 1919. 5. Volitev predstojništva. 6. Volitev nadzorstva. 7. Slučajnosti.

Letni in končni račun, predlogi, ki se bodo v njih stavili obnemu zboru, in poročilo nadzorstva so od danes naprej razpoloženi in jih združniki lahko pregledajo vsak dan ob uradnih urah v združni pisarni.

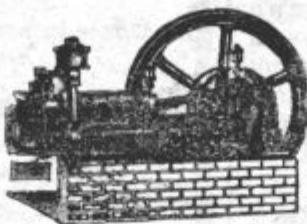
Mlekarška zadruga v Trnovem, dne 30. Julija 1920.

72

Načelstvo.

Gospodarska zveza
v Ljubljani

Dunajska cesta — Bavarski dvor.

Velika za-
loga vsa-
kovrstnih
poljedel-
skih stro-
jev (3)

iz najslavitejših tovarn.
Zastopstvo za parne kotle znanih tvornic, Welsla!

Primešaj krmi Mastin!

V zmislu odloka deželne vlade za Kranjsko v Ljubljani z dne 18. julija 1899., št. 10.595, ki mi ga je mestni magistrat ljublj. izporočil dne 28. julija 1899., št. 25.255, smejo dietično sredstvo Mastin, redilni prašek za prasiče in za vsako živino, lekarnarji, trgovci, drogistri in kramarji prosto prodajati. Mastin je kot prosti obrtni predmet oglašen. V Ljubljani, dne 3. avgusta 1900., mag. opr. št. 28.261.

Ako se Mastin pri Vas v lekarnah in trgovinah ne dobi, potem ga naročite po pošti. 5 zavojev Mastina 30-50 poštne prosto na dom. (55)

Mazilo zoper garje
(maftomazilo) zniža pri čudovi garjah, srbečico, kožne bolezni, izpuščaj. Pri živini uniči garje. 1 tonček po pošti K 1250.

Lekarna Trnkóczy
Ljubljana, Slovenija. Zraven rotovža.

Kmetska posojilnica

ljubljske okolice

registrirana zadruga z neomejeno zavzeto
v LJUBLJANI

v lastnem združnem domu na Dunajski cesti števil. 18.

Obrestuje hranilne vloge po 3% (2)

brez vsakega odbitka rentnega davka, katerega plačuje posojilnica sama za vložnike

Sprejema tudi vloge v tekočem računu v svesi s čekovnim prometom ter jih obrestuje od dne vloge do dne dojava.

Stanje hranilnih vlog nad 42.000.000 krom.

Stanje rezervnih zakladov 4.100.000 krom.

Razpisana služba.

Pri državni trtnici
v Bršlinu pri Novem mestu
razpisana je

služba delovodje.

Prošnje je vložiti do 20. avgusta t. l.
pri držav. vinarskem nadzorništvu
v Novem mestu.

Bližje pogoje je razvideti iz
„Uradnega Lista“. 75

KMETIJSKA DRUŽBA ZA SLOVENIJO

je dala naslednja

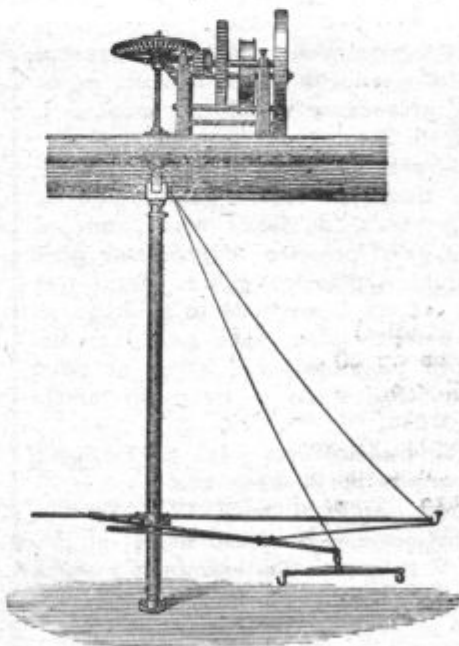
10

„GOSPODARSKA NAVODILA“

posebej ponatisniti iz „Kmetovalca“ in jih oddaja komad po 50 vin.

Denar ali znamke je treba ob naročitvi naprej poslati.

1. Zakaj vino črni, kaj je temu vzrok in kako se odpomore.
2. Rjavenje vina.
3. Kako se iz gnilega grozdja napravi dobro in stanovito vino.
4. Ciste drože in njih raba v kletarstvu.
5. Kako se pripravi dober vinski kis.
6. Vzroki neplodnosti pri govedih.
7. Sluzavost ali vlačljivost vina.
8. Krmiljenje z oljnimi tropinami.
9. Bradavice pri domačih živalih.
10. Resna beseda vinogradnikom ob trgatvi.
11. Naprava petlots ali domače piščice.
12. O bistvu alkoholnega vrenja (kopenja) in o rabi čistih vinskih drož pri pridelovanju vina.
13. Vnetje vimena ali volčič na vimenu.
14. Kako se napravi stanoviten sadjevec.
15. Nova naredba kranjske c. kr. deželne vlade glede zvrševanja retarstva.
16. Kislost (kisloba) in razkisanje vina.
17. Dolžnost vzdrževanja ograj v obrambo kulturnih zemljišč pred škodo po živini, ki se pase.
18. Napenjanje govedi.
19. Kaj je presnavljanje v živalskem telesu?
20. Izdelovanje mila za dom.
21. Zdravljenje kužnih bolezni cepljenjem.
22. Nove zakonske določbe o sporih pri kupčiji z živino.
23. Kako živi šitni molj in kako se pokončuje.
24. Snetjavost pri šitu.
25. Kako se jajca ohranijo.
26. Natrijev bisulfit kot nadomestno sredstvo za žveplo.
27. Kako se obnavljajo in popravljajo meje?
28. Kdo se naj še zgiasi za državni preživninski (vzdrževalni) prispevek?
29. Presojanje krmil po škrobnih vrednotah.
30. Garje pri konjih.
31. Kako pripravljamo domači kvas (kravajce, draže)?
32. Duh in ekus vina po žveplu.
33. Zatiranje trtnih bolezni spomlad.

Popravljam stare, težke
gepeljne
ter jih spravljam v tek.

O uspehu se vsakdo lahko pre-
priča pri meni. Izvršujem tudi nove
gepeljne. Klemen Pretnar,
Zagorica, p. Bled. 73

Čistilnik

(pajtelj)

popolnoma nov,
srednje veli-
ko-ti. tvrdke
Umrath
& Co., Praga,
se prod.

Naslov v Anon-
čni ekspediciji,
Al. Matelič,
Ljubljana.

Kmetovalci!

Pri nakupovanju
kmetijskih in
drugih vsakdanjih
potrebnosti (80)
ozirajte se le na
tvrdke,
ki se Vam potom
oglasov v
„Kmetovalcu“
priporočajo.